

Minskad statlig detaljstyrning behövs framöver

Sverige är på väg mot lågkonjunktur. Kommuner och regioner effektiviserar för att hålla budget och klara sina uppdrag. Men staten måste också ta ett större ansvar för en fortsatt god välfärd.

Höstens Ekonomirapport från Sveriges Kommuner och Landsting visar att de ekonomiska utmaningarna blir alltmer påtagliga för kommuner och regioner. Orsaken är framförallt att Sverige får allt fler yngre och äldre de kommande 15 åren, medan personer i arbetsför ålder inte ökar i samma takt. Skillnaderna i demografins utveckling är stora i landet - i flera län minskar till och med antalet invånare i yrkesför ålder.

Allt fler kommuner beräknar underskott

Under nästa år bedömer SKL att Sverige går in i en mild lågkonjunktur, som dröjer sig kvar under 2021. Mot slutet av 2020 beräknas arbetslösheten stiga till drygt 7 procent.

– Vi har länge sett att 2020 blir ett ansträngt år för kommunsektorn. Skatteintäkterna kommer att öka väsentligt långsammare än de har gjort de senaste åren samtidigt som trycket från en ökande andel barn och äldre är stort. Det här kommer att kräva att kommuner och regioner förändrar arbetssätt och utvecklar sina organisationer, säger **Annika Wallenskog**, chefsekonom på SKL.

SKL bedömer att ett 90-tal kommuner och sju regioner kan komma att gå med underskott redan under 2019 utifrån enkätsvar från ekonomidirektörer. Skattehöjningar förväntas ske i ett tjugotal kommuner och i fyra regioner inför 2020. Trots det räknar SKL med att kommuner och regioner kommer att sakna 43 miljarder kronor år 2023 om kostnaderna ökar i takt med befolkningen och staten inte tillför mer resurser än det som hittills har aviserats.

Effektiviseringar pågår inför 2020

Det pågår ett omfattande förändrings- och effektiviseringsarbete i kommuner och regioner för att få ihop budget och plan för perioden 2020 till 2022. Samtidigt som sektorn behöver göra rekordstora investeringar i bland annat skolor, sjukhus, medicinteknisk utrustning och välfärdsteknologi. Främst handlar effektiviseringen om att hitta förändrade och nya arbetssätt genom att till exempel digitalisera och nyttja befintliga resurser på ett smartare sätt. Sektorn ökar dessutom sin samverkan med andra kommuner och regioner samt ser över och förändrar bemanningen.

Riktade statsbidrag ökar och försvårar

Inför nästa år avsätter staten 3,5 miljarder kronor i generella statsbidrag till kommunerna i budgetpropositionen. Regionerna får däremot inga generella tillskott, trots tidigare aviseringar om att så skulle ske.

– Det finns en stor frustration i kommuner och regioner både kring uteblivna generella statliga satsningar och den statliga detaljstyrningen när behovet av välfärd ökar, säger **Anders Knape**, ordförande för SKL.

SKL har länge kritiserat regeringar för att de riktade statsbidragen ökar alltmer i omfattning och bidrar till sämre effektivitet. Under åren 2012 till 2018 har de riktade bidragen ökat med cirka 78 procent i fasta priser medan de generella bidragen i fasta priser har ökat med knappt 5 procent.

– Trots vällovliga intentioner försvårar och förhindrar de riktade statsbidragen på olika sätt effektiviseringar och långsiktig planering av verksamheten i kommunsektorn, säger Anders Knape.

Välfärdskommissionen måste arbeta konkret och snabbt

För att underlätta för kommuner och regioner anser SKL att staten nu måste ta ett större ansvar för välfärden genom att bland annat gå från ord till handling kring att minska detaljstyrningen och de riktade statsbidragen. SKL föreslår också att en försöksverksamhet införs där utvalda kommuner befrias från viss statlig detaljreglering och får ett större lokalt självstyre över vissa områden.

– Det brådskar att sätta in åtgärder som gör att kommuner och regioner kan fortsätta leverera en välfärd med goda resultat. Vi hoppas att den utlovade Välfärdskommissionen verkligen innebär att välfärdens verksamheter förstärks snarast. Vi har inte längre tid för långdragna diskussioner utan vill se konkreta resultat, säger Anders Knape.

[Ekonomirapporten](#)

[Se hela SKL:s åtgärds paket för att hantera välfärdens utmaningar](#)

[SKL:s arbete med ekonomi](#)

SKL presstjänsten+46(0)8-452 71 01 press@skl.se

Sveriges Kommuner och Landsting är en arbetsgivar- och intresseorganisation för landets 290 kommuner och 20 regioner. SKL ska verka på medlemmarnas uppdrag med utgångspunkt i den lokala och regionala demokratin. SKL:s vision är att utveckla välfärden.